

SENAT RP

NOTY O SENACIE

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

KANCELARIA SENATU
BIURO KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ
ul. Wiejska 6, 00-902 Warszawa
tel. 022-694-92-84, fax 022-694-95-70
www.senat.gov.pl

Jak wybierani są senatorowie?

Procedurę wyboru senatorów określa konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. i ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z 12 kwietnia 2001 r. Senatorowie wybierani są na okres kadencji, tzn. na 4 lata, chyba że prezydent lub Sejm podejmie, w ustawowo określonych warunkach, decyzję o skróceniu kadencji.

W myśl tych przepisów senatorowie wybierani są w wyborach powszechnych, bezpośrednich i w głosowaniu tajnym.

Mandaty otrzymują ci kandydaci, którzy uzyskali najwięcej ważnie oddanych głosów – to realizacja zasady większości.

Powszechność wyborów do Senatu ma dwa aspekty. Czynne prawo wyborcze ma każdy obywatel polski, który ukończył 18 lat, bez względu na płeć, przynależność narodową i rasową, wyznanie czy czas zamieszkiwania w Polsce. Bierne prawo wyborcze, czyli prawo zostania wybranym ma zaś każdy obywatel polski, który ma czynne prawo wyborcze i ukończył 30 lat.

Zasada bezpośredniości wyborów dotyczy sposobu wybierania senatora. Oznacza ona, że obywatele sami, bez udziału pośredników dokonują ostatecznego wyboru senatorów. Stąd też ten rodzaj wyborów określany jest również mianem jednostopniowych.

Zasada tajności dotyczy tylko samego aktu głosowania. Gwarantuje ona wyborcy swobodę podjęcia decyzji o głosowaniu na konkretnego kandydata. Wyborca w sposób nieskrępowany oddaje swój głos, wiedząc, że nie spotkają go konsekwencje związane z jego decyzją.

Do Senatu wybiera się 100 senatorów, według zasady większości. Okręg wyborczy obejmuje obszar województwa lub jego części. W okręgu wyborczym wybiera się od 2 do 4 senatorów. Za wybranych do Senatu w danym okręgu wyborczym uważa się tych kandydatów, którzy otrzymali kolejno najwięcej oddanych ważnych głosów.

Wybory zarządzane są przez Prezydenta RP nie później niż na 90 dni przed upływem czterech lat od rozpoczęcia kadencji Sejmu i Senatu, wyznaczając wybory na dzień wolny od pracy i przypadający w ciągu 30 dni przed upływem 4 lat od rozpoczęcia kadencji Sejmu i Senatu. Wybory do Senatu odbywają się w tym samym dniu co wybory do Sejmu. Głowa państwa swoją decyzję podaje do publicznej wiadomości, ogłaszając ją w „Dzienniku Ustaw”. Prezydent jednocześnie oznacza dni, w których mają być dokonane określone czynności związane z organizacją wyborów. Ten harmonogram działań koniecznych do przeprowadzenia wyborów nazywamy kalendarzem wyborczym.

Prawo zgłaszania kandydatów na senatorów przysługuje komitetom wyborczym działającym w imieniu partii politycznych lub wyborców. Każda kandydatura musi być poparta podpisami co najmniej 3000 wyborców. Kandydować można tylko w jednym okręgu wyborczym. Nie można równocześnie kandydować do Sejmu i Senatu.

Urodzony przed 1 sierpnia 1972 r. kandydat na senatora ma obowiązek złożenia oświadczenia, dotyczącego pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z tymi organami w okresie od dnia

22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r., (oświadczenia lustracyjnego). Złożenie niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego powoduje utratę mandatu z mocy prawa.

O ważności wyborów do Senatu decyduje Sąd Najwyższy. Sąd Najwyższy rozstrzyga również o ważności wyboru tych senatorów, wobec których wyboru zgłoszono protesty.

W przypadku wygaśnięcia mandatu odbywają się wybory uzupełniające (tylko na terenie kraju). Wyborów tych nie przeprowadza się, jeśli do zakończenia kadencji izby zostało mniej niż 9 miesięcy.

Mandatu senatora nie można łączyć m.in. z funkcją prezesa Narodowego Banku Polskiego, prezesa Najwyższej Izby Kontroli, Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka oraz ich zastępców, członka Rady Polityki Pieniężnej, członka Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, ambasadora oraz z zatrudnieniem w Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Kancelarii Prezydenta RP lub z zatrudnieniem w administracji rządowej. Ten ostatni zakaz nie dotyczy członków Rady Ministrów i sekretarzy stanu. Senatorami nie mogą też zostać radni ani członkowie zarządów wszystkich szczebli samorządu terytorialnego, sędziowie, prokuratorzy, urzędnicy służby cywilnej, żołnierze pozostający w czynnej służbie wojskowej, policjanci oraz funkcjonariusze służb ochrony państwa.

Pierwsze wybory do Senatu III Rzeczypospolitej odbyły się 4 czerwca 1989 r., drugie miały miejsce 27 października 1991 r., trzecie – 19 września 1993 r., czwarte – 21 września 1997 r., piąte – 23 września 2001 r., szóste – 25 września 2005 r. a ostatnie – 21 października 2007 r. Kolejność wyborów pozwala więc mówić o Senacie I, II, III, IV, V, VI lub VII kadencji.

*Mirosław Granat, wrzesień 1997 r.
z późniejszymi poprawkami (październik 2007 r.)*